

DENEVÉREK

Hiedelmek, érdekességek

A denevérekről titokzatos éjszakai életük miatt sok tévhit alakult ki. Sokak képzeletében a denevérek vért szívó vámpírok vagy az emberek hajába kapaszkodó lények. A közhiedelemmel ellentétben a hazai fajok rovartáplálkozásúak és kiváló tájékozódásuknak köszönhetően kikerülik az ember fejét, így szinte soha nem gabalyodnak bele senkinek a hajába. Régi hiedelem, hogy a denevér elhárítja a balszerencsét, ezért szokás volt a ház népe és a jószág démonoktól való megóvása érdekében a lakóépület és az istálló ajtaja fölé fejjel lefelé lógó denevért kiszégezni. A kereszténység alvilági lénynek tartotta a denevért, ezért láthatjuk sokszor az ördögöt denevérszárnnyal ábrázolva. Ugyanakkor a denevér feltűnik egy ital üvegének címkéjén, vagy akár a brit légierő egyes századainak jelképeként is.

Denevérekről általában

Az egyetlen ma élő emlőscsoport, amely képes az aktív repülésre. Első megnyúlt végtagjaik és hátsó végtagjaik között bőrhártya feszül. Testfelépítésük így kiválóan alkalmazkodott a légi életmódhoz. Testük karcsú, nagy mellüregükben nagy teljesítményű szív és tüdő foglal helyet. Áramvonalas testükbe sokszor csak a nagyméretű fülek nem illenek bele, amik egy egészen más funkciót: a tájékozódást segítik elő. A denevérek a kibocsátott ultrahang fülükbe jutó visszhangja alapján igazodnak el. Bonyolult szerkezetű orrlebenyük a kibocsátott hangok terelésében játszik szerepet. A denevérek nem vakok, a tájékozódásban a szemüket is használják. A fejjel lefelé lógás miatt a repülés elindulásánál sok energiát megspórolnak, ellentétben a madarakkal, akik sok energiát elhasználnak a felszálláshoz.

– Tudta, hogy legkisebb denevérünk, a törpe denevér 3-3,5 grammjával kevesebbet nyom a mérlegen, mint Európa legkisebb madara a királyka?

– Tudta, hogy a városi denevérek a közvilágítás fénycsapda hatása miatt nagyon könnyen jutnak táplálékhoz, ezért kövérebbek vadon élő társaiknál?

Az európai denevérfajok többsége előfordul Magyarországon – mintegy 28 faj. Az elmúlt évtizedekben, a specifikus életmódú, igen érzékeny repülő emlős állatok (kivétel nélkül mind védett) állományai az emberi hatások következtében drasztikusan megfogyatkoztak. Legtöbb fajuk veszélyeztetetté vált. A denevér közösségekre legnagyobb veszélyt szálláshelyeik és vadászterületeik eltűnése, zavarása okozza (pl. intenzív erdőgazdálkodás, idős odvas fák kivágása, fokozódó barlangászati tevékenységek, a vizes élőhelyek pusztulása és a rovarok ellen használt vegyszerek). Néhány faj (pl. a rőt koraidenevér) sikeresen alkalmazkodott az ember által teremtett környezethez – sokszor választja szálláshelyül az épületek padlásait vagy a panelházak hézagait. Az érzékenyebb fajok – amelyek ragaszkodnak természetes szállásaikhoz (faodúkhöz, barlangokhoz) – egyre nehezebb körülmények között élnek. A fajok megóvására legkézenfekvőbb megoldás a természetes búvóhelyeik megőrzése, zavartalanná tétele. Kiegészítő megoldás lehet mesterséges oduk kihelyezése is. A grammokban mérhető kis emlőseinktől ne féljünk, nem okozhatnak bennünk kárt! Előbukkanásuknak inkább örüljünk, hiszen jelenlétük természetközeli élőhelyet jelezhet aközében. Nyári estéken sok szúnyogtól is megszabadíthatnak bennünket!

Denevérek/Igaz vagy hamis?

- A denevérek igazi rovarpusztítók. Egy denevér egyetlen éjszaka alatt akár több ezer szúnyogot is elkaphat.
- A vadászatban elsődleges szerepet kap a denevér füle, mert ezzel érzékelik a kibocsátott ultrahang hullámokat, amik visszaverődnek mindenről (legyen az víz, fa, talaj vagy mozgó célpont). A hang iránya és ereje adja, meg a zsákmány helyét, azután már csak oda kell repülni érte.
- A hazai denevérek többsége még sötétedés előtt, kora délután repül vadászni.
- Van olyan Kárpát-medencei denevérfaj, ami az állatok vérével táplálkozik.
- A Földön mintegy 1200 denevérfajt ismerünk, ezekből 28 él hazánkban.
- A denevérek valószínűleg együtt éltek a dinoszauruszokkal, sőt „végignézték” kihalásukat is.
- Az emlősök között egyedülállóan abban, hogy térdüket befelé is és kifelé is képesek mozgatni, ami szükséges a leszálláshoz és a fejjel lefelé függéshez.
- A haj elnyeli az ultrahangot és ezért gabalyodik bele a denevér az ember hajába.

igaz = i, hamis = h | Megoldás: a-i, b-i, c-h, d-h, e-i, f-i, g-i, h-h

